בסוד שיח

המחמ"דים הולכים הביתה

בסוף השנה פורשים כל מנהלי המחוזות של החינוך הממלכתי דתי, למרות שלא הגיעו עדיין לגיל פרישה. המדובר בד"ר מנחם שטרן (מחמ"ד צפון), דוד שביט (מ־חמ"ד מרכז), אריה ארד (מחמ"ד דרום) וד"ר יחיאל שרמן (מחמ"ד תל־אביב). מחמ"ד מחוז ירושלים לא אוייש עדיין.

שאלתי בסביבתו הקרובה של ראש האגף הדתי במש־רד החינוך, הרב שמעון ארלר, (הנמצא בחו"ל בעת כתי־בת שורות אלו) מה קרה שכולם עוזבים באחת, והתשובה שקיבלתי היתה: "חלק עוזבים מסיבות של בריאות וחלק מאחר והם מרגישים מותשים ושחוקים - אז הרב ארלר הבין ללבם וכיבד את רצונם לפריש".

שוחחתי עם אחד ממנהלי המחוזות והתרשמתי שהת־מונה היא אחרת לגמרי ומן הראוי שהנהגת הציונות הד־תית, שהחינוך יקר מאוד ללבה, תתן דעתה למה שמתחולל במוקדי החינוך הדתי.

אחד ממנהלי המחוזות אמר לי בכאב לב: "אין זה סוד שכולנו פורשים למרות שטרם הגענו לגיל פרישה. מרד־בר בפרישתם של אבות החינוך הדתי בחיי היום־יום ושיש שאיש לא טרח לקרוא לנו ולשוחח אתנו, לשאול שאלות ולהקשות קושיות. הרי קיימת מועצת החינוך הממלכתי־דתי, הכיצד ייתכן שלא הוזמננו להס־ביר מה קרה ומה קורה; הרי החינוך הוא על ראש שמחת־נו ופאר יצירתנו!"

פניתי ליו"ר מועצת חמ"ד והוא הסביר לי כי הוא באמ־צע ישיבה ובכל מקרה הוא נוסע לחו"ל. אין לי טענות. לא כל אדם צריך לעמוד דום כאשר אני פונה ומבקש את תגובתו, אבל ייאמר כי משב־רוח לא נעים נושב ממרכזי ההחלטות של החינוך הדתי. שמעתי סיפורים על מינויים כושלים ועל כך ש"אי אפשר להמשיך במצב הקיים." לא ברור לי מדוע אנשים פוחדים לדבר בגלוי ולהניח את הכל על השולחן ולאפשר בו זמנית גם תגובה מתאימה. החינוך הוא בנפשנו והי, שם למעלה, אל תרדמו בשמי־רה.

"קיבלנו מעל ומעבר"

באחרונה פורסמה קריאתם של רבני הציונות הדתית המורה לנקוט חסכנות וצמצום בכל הקשור להוצאות הח־תונה. באותה קריאה סמכו הרבנים ידיהם על הסכם שהו־שג בין יו"ר הדור הצעיר במפד"ל, חיים פלק, לבין אולם "היכל הפאר" בתל־אביב. על־פי הסכם זה, לא יחרוג מחירה של מנה מעבר ל־13.5 דולר. זה נשמע יפה ומב־טיח, אך מעניין היה לבדוק איך העיסקה הזאת עוברת הלכה למעשה. שכן, אחרי הכל, נראה כאילו הורידו את בעל האולם לקרשים והוא יעשה הכל כדי לתת את המי־נימום שבמינימום. אז עשינו מעשה ופנינו למשפחת צור (פתח־תקוה), שהשיאה בימים אלה את בתם יעל ב"היכל הפאר" במסגרת "עיסקת 13.5 דולר".

אני מודה, נדהמתי מהתגובה ואני מוסר את רשות הדיבור לגב' צור: "פשוט הופתענו לטובה. באו לקראתנו בכל עניין ודבר. לא לחצו עלינו והתנהגו מעל ומעבר. אני מתכוונת לבעל האולם, משה קרמרסקי, וגיסו יואב. ביקשנו משהו קטן שיוסיפו מעבר למוסכם והוסיפו והם לא קימצו בשום דבר. השולחנות היו ערוכים בצורה יו־צאת מן הכלל והמפיות, ושם זה אחד המבחנים, זכו לקי־פולים מיוחדים כמו בחתונה של 50 דולר למנה. ה"בר" היה יפה, אפילו מעבר למה שביקשנו. האוכל טעים ובש־פע, ואני יודעת שחברים שלנו שילמו פי־ארבע באולם אחר שלא אנקוב בשמו והם הודו לנו שאצלנו האוכל היה טוב יותר ולא היו "דוגמיות" בצלחת אלא אוכל ממש. היחס באמת היה מצוין ויישר כח בשמי ובשם 600 האו־רחים לכל העושים בעניין הזה". עד כאן דבריה של גב' צור.

וכבר נאמר אל תמנע טוב מבעליו ונראים הדברים, כי כדאי לנסוע מכל מקום בארץ ל"היכל הפאר" בתל־אביב כדי לקבל שרות כזה ובמחיר כזה. מיותר לציין שנעמוד על המשמר למרות שאני מכיר את טוב לבו של מר משה קרמרסקי.

המדור הזה, כזכור, היה הפטרון של כל רעיון שיש בו כדי לקדם הורדת נטל החובות והלחצים מהורים המ־שיאים את ילדיהם ובכיסם יש רק את משכורות האב והאם. וגם אם יש יכולת כספית, אין סיבה לערוך חתונה מנקרת עיניים ואני אומר את זה גם לעצמי.

מסתבר כי חיים פלק אינו נח על זרי הדפנה ועכשיו הוא יוצא לעשות סדר בכל הקשור לסידור הראשוני של בני הזוג.

ובמה דברים אמורים: בימים אלה סבב איש אמונו בכל המוסדות הישיבתיים והאחרים, כדי לקבל באורח שוטף את כלל השמות של המתארסים בזמן אמת. עם השמות הללו, שזה תאגיד רציני, מתכוון הדור הצעיר במפד"ל לעמוד מול הספקים של רכבי חשמל וחנויות הרהיטים. תהיה זו הזדמנות למוכרים, במיוחד עתה כאשר השוק חצי מת והמיתון בעיצומו, להשיג דילים גדולים, כפוף כמובן למחיר.

בינתיים יש לדור הצעיר של המפד"ל (בראשותו של פלק כבר כתבתי) תזמורת וצלם שיודעים היטב את מלאכתם והמחיר הוא סביר ושווה לכל כיס. יבורכו מה שמים כל אלה המקדישים ימים ולילות להקל על הורים, רובם ברוכי ילדים ברוך כלל, שלא לשקוע בים של חר־בות ולחסוך לחצים בלב.

ראם אנחנו כבר בסוגיית החתונות, הנה מה שכתבה לי אמא אחת, א.ב. מחיפה:

"באחרונה עולה לדיון באינטנסיביות רבה כל הנושא הזה של רווקים ורווקות ותרשה לי לפנות מעל דפי 'הצופה' להורי הצעירים הללו. "אנו עוזרים לילדנו בכל: בלימודים, במציאת עבודה, בקניית בגדים, באוכל ובכל מה שהם זקוקים לו. אנחנו איתם בכל עניין ודבר. רק בדבר אחד ההורים סומכים על הגדול ועל הקב"ה - במ־ציאת זיווג. פתאום פה אסור להתערב, פתאום פה זה עניין רגיש; מתביישים להרים טלפון לחברים ולבקש הצעה לשידוך לבן או לבת. פה פתאום רוב ההורים הם ביטחוניסטים בה' ומשאירים לבן/בת הנבוכים את העבו־דה. יש לשנות את הגישה הזאת מהקצה אל הקצה [illegible] את הבנים/ות שההורים הם חלק מהתמונה, כמו שהם חלק מהתמונה בנושאים אחרים.

בתחום הזה אנחנו יכולים ללמוד הרבה מהחרדים דוו־קא, שהם עושים את כל העבודה של מציאת בת/בן הזוג ומבררים כל מה שרק ניתן על אופיים ועברם. במוסדות החינוך, באולפנות ובישיבות וכו' יש לדבר על התרומה החיובית של שילוב ההורים במציאת בן/בת זוג וכי אין לראות במעורבות הזאת משום נידנוד.

"לא פחות חשוב הוא מידורם של החברים והחברות הרווקים ממידע עם מי יוצאים ומתי יוצאים. אין הברכה שרויה אלא בדבר הסמוי מן העין וכושר השיפוט של החב־רים והניסיון שלהם אינו פחות טוב מזה של החברים הר־ווקים. טוב שהכל יישאר בחוג המשפחה הקרובה עד לאירוסין. כבר ראינו לא מעט מקרים שחברים, מתוך רצון טוב (או־קינאה) קילקלו שידוכים טובים והעצות בג־רוש שלהם מיותרות" - דברי הגב' א.ב.

מחצרות אדמו"רים וחסידים

"יום הדין"

לפני שבועיים סיפרתי כאן את סיפורו של אריה לוי ממצפה [illegible] על [illegible] הפלאית שפגש במעלה אדומים, שידעה עליו יותר מאשר ידע על עצמו וזאת אף מבלי שציין את שמו ושם משפחתו או איזשהו פרט מזהה אחר. "לימים גיליתי את שמו של האיש ממעלה אדומים - הרב ברוך שפירא, מקובל גדול, ובספרות אמרו עליו שהיה אחד מל"ו צדיקים".

סיפורו של אריה לוי היה ממש מדהים והחלטתי לעשות מעשה ולדלות פרטים על אותו רבי ברוך שפירא זצ"ל, והייתי מציע לתלמידי בית ספר "מעלה" לעזוב את הכל ולהפיק סרט באורך מלא על האיש שהיה לא רק פלא, אלא פלא־פלאים.

רבה הספרדי של קריית שמונה, הרב שלום לוי שליט"א, היה צמוד לרבי ברוך שפירא זצ"ל שנים רבות וביתו אוסף גדול של קלטות משיחות שקיים עמו. וכך אמר לי: "שמעתי ממנו דברים שנראו לי בלתי הגיוניים ומשרבים לכסות והתביישתי לספרם לאחרים. אבל, לא עבר זמן רב והכל התממש לנגד עיני". הרב ב.א. (ירוש־לים) זכה לשבת במחיצתו כשלוש שעות שבמהלכן התייחס גם לאוסטרליה. "הוא אמר לי במפורש כי יצחק רבין לא ימות מיתה טבעית," הוסיף, כי "יהיו ימים שהי־שיבה בהתנחלויות תהיה בטוחה יותר מאשר הישיבה בערים".

המקורבים אליו היו בעיקר "כיפות סרוגות" וקשרים חמים נרקמו בינו לבין "ה־ראשון לציון", הגר"מ אליהו שליט"א. לא פחות מרתקים מראיותיו הרוחניות וכוחו הנבואי הם פרקי חייו. נולד ב־1905 במחוז שבבילורוסיה ושם משפחתו היה קופ־סר. כדי להקשות על סוכני הק.ג.ב. לעקוב אחר צעדיו, החליף את תעודת הזהות שלו עם מבוקש אחר ששמו היה שפירא, ומאז חי עם שם המשפחה הזה. גם אביו, משה, לא היה קוטל קנים, אבל נגיע עתה לסיפורים עליו. רבי ברוך למד תורה בחברותא עם ה"סטייפלר" זצוק"ל, תוך כדי מסע נדודיו וב־1933 עלה לארץ־ישראל. הנה כמה מהתחנות שלו כאן: פלוגת העבודה שסללה את כביש העמק; קיבוץ עין חרוד; הרושמייה בחיפה; קריית חיים: עובד הקק"ל: מורה לתנ"ך בבת־גלים: ניהול הספרייה התורנית־מדעית בחיפה; ממיסדי הישוב (לצמחונים וטבעונים) אמירים שבגליל ומשם למצפה רימון ועבודה רבת־שנים בעתיקות עברית. (באישיותו שלב היה שומע חופשי באוניברסיטה העברית בירושלים).

במצפה רמון התגורר מספר שנים ושם, כנראה, קנה פרקים חשובים בתורת הנ־סתר וזכה לגילויים, והתגלויות שעליהם מדברים בחיל ורעדה כל אלה שזכו להיות בדלת אמותיו. ממצפה רימון עבר למעלה אדומים "כדי לצפות בקו הרקיע של ירו־שלים".

היה אוטודידקט שרכש ידע רב באסטרונומיה, ארכאולוגיה וכל מקצועות הקו־דש וגילה בקיאות ועמקות ב"נגלה" על פרשניו השונים.

סיפר לי אחד מבאי הבית: "היה פשוט תענוג להיות במחיצתו. חשת בהתעלות רוחנית עצומה, ואל תראה כהגזמה אם אומר לך שנגעת בריחות גן־עדן ממש".

רבי ברוך זצ"ל חי בצניעות מופלגת, וענוותנותו ניכרה בכל הליכותיו - דבר שלא הפריע לו להתבטא חופשי בסביבת מכריו על סגולותיו כמי שיודע לייחד ייחו־דים. "אני יום יום, לילה לילה בסוד טיסת המלאכים של רשב"י מגיע למרוקו ומ־תייחד שם עם נשמת הצדיק רבי דוד הלוי" (זצוק"ל). רבי דוד הלוי היה שד"ר מארץ־ישראל וחי במרוקו לפני כ־450 שנה ועם מותו נוצר חלל ריק בהנהגה הרו־חנית של מרוקו עד לימיו של הצדיק רבי יעקב אבוחצירה זי"ע. ואכן, סיפר לי אחד מנאמניו, כי "היו רואים אותו בכותל המערבי כשהוא מוקף אנשים אך לאחר מכן נתברר, כי באותה שעה הוא היה בביתו, וכששאלוהו על כך השיב: "כשאני מייחד יחודים אני יכול להמצא בכל מקום" ומקורביו נשבעים, כי ראו אצלו דברים שאין השכל האנושי יכול לעכלם.

הוא נפטר בשנת תשנ"ה (שבט) ועד לתקופה זו הוא טען כי רון ארד בחיים וכי הוא כדור משחק בין איראן לסוריה. הוא נהג לומר כי "הילדים שנולדים היום יזכו לראות את פניו של משיח צדקנו.

שלושה בנים יש לו לרבי ברוך ועם שניים מהם, עמיחי ומשה, שוחחתי ארוכות. משה סיפר לי כי שמע באוזניו איך שאביו אומר לאחד האורחים שבאו לבקרו: "אני עומד להיאסף אל אחי הנביאים. הגיע שעתי". ואכן, כעבור ימים ספורים מת מיתת נשיקה. בנו עמיחי: "הוא שכב בבית החולים הדסה בהר הצופים. ביקש מהרופאה שת־שיג עבורו בננה. היא יצאה מהחדר לשם כך, וכשחזרה הוא כבר היה בעולם האמת". בנו עמיחי הזעק לבית החולים והוא פגש באביו המת "כשנהרה שפוכה על פניו".

עמיחי מושך בעט סופרים ובימים אלה יצא לאור ספרו: "יום הדין" (הוצאת סר־קלין, הפצה "סטימצקי"). קראתי את הספר בנשימה אחת ודרושים עצבים חזקים לק־רוא את הספר עד סופו, ששם באה הישועה הפלאית לעם־ישראל. "רומן אפוקליפטי" כותבת ההוצאה לאור ואילו עמיחי אומר: "יום הדין" אינו רומן ועם אפוקליפטי אלא רומן המתאר מציאות שכבר החלה. "בספר משתקפת תמונת מצב כפי ששמעתי מאבא והחלטתי לכתוב את הדברים כדי שהעם ידע לאן אנחנו מובלים". ראשי הפר־קים: ישראל חותמת הסכם עם ערפאת, אולם הוא מתגלה כמלכודת: מדינות ערב תוקפות את ישראל ומטחי טילים נופלים על תל־אביב; קומנדו ערבי במסוק מש־תלט על הים־חים; ערביי ישראל משתלטים על צמתים מרכזיים במדינה. ישראל על סף תבוסה וממשלה גולה מתוכננת בחו"ל; בחסות הצי השישי מפנים יהודים מ־הארץ, וה"פינלה": ישועת הסוד וסוד הישועה. אין מדובר ביצירה ספרותית. אלא ב"ספר אזהרה", אך בגלל היותו הבן של רבי ברוך שפירא זצ"ל ויורשו (של עמיחי) אינו מוטל בספק באומרו כי שמע את הדברים מאביו - אין לזלזל בכתוב.

רבי ברוך שפירא הטמון בהר הזיתים, השאיר אחריו מאות מחברות. בחלקן שירה בסגנון קבלי וכמובן חיבורים על ספרי קבלה. לא ברור לאן נעלם החומר, וקיים חשש כי חלקו הגיע כבר לידיהם של פוחזים.

בנו עמיחי חיבר ספר עב כרס, "בית החיים", שטרם ראה אור וכו הוא מספר בא־ריכות על אביו היחיד והמיוחד. ספר אחר נכתב מפיו של רבי ברוך עצמו והוא מצוי אצל אליהו יחזקאל מתושבי פסגת זאב, וכנראה ייצא לאור בקרוב.

אוסף של סיפורים אפשר לדלות בכל יום הילולא של רבי ברוך שפירא זצ"ל, שער־רכים לכבודו שני האחים אליהו גבאי ("מרכז הרב") ואברהם גבאי מנאמני ביתו. איש פלאי בכל קנה־מידה.

עורכת המוסף: נעמי גולן